

شورای سیاست گذاری حوزه های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران

معاونت پژوهش

استان کهگیلویه و بویر احمد ، شهرستان یاسوج، مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله عليها

رشته: تفسیر و علوم قرآن

عنوان:

تبیین آموزه های اخلاقی – رفتاری زیارت ائمه اطهار علیهم السلام

در زندگی انسان

استاد راهنما:

خانم دکتر زینب اسداله زاده خارکن

پژوهشگر:

پروین دانش

پاییز ۱۴۰۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه:

ستایش خداوندی را سزااست که از اسرار نهان‌ها آگاه است، و نشانه‌های آشکاری، در سراسر هستی بر وجود او شهادت می‌دهند. هرگز برابر چشم بینندگان ظاهر نمی‌گردد. نه چشم کسی که او را ندیده، می‌تواند انکارش کند، و نه قلبی که او را شناخت، می‌تواند مشاهده‌اش نماید. در والایی و برتری از همه پیشی گرفته. پس، از او برتر، چیزی نیست، و آن چنان به مخلوقات نزدیک است که از او نزدیک‌تر، چیزی نمی‌تواند باشد.

حوزه علمی خواران

تقدیر و تشکر

حق شناسی و سپاس گویی از اوصاف بهشتیان است که هنگام گام نهادن در بهشت، سپاس خدای سبحان را این گونه زمزمه می کنند: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ». (سوره اعراف (۷)، آیه ۴۳) نگارنده از قدردانی شایسته و ادای حق آموزگاران و حق داران خود ناتوان است؛ لیکن بر پایه رهنمود حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام): «مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمُنْعِمَ مِنَ الْمَخْلُوقِينَ لَمْ يَشْكُرِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ» (ابن بابویه، محمد بن علی (شیخ صدوق)، عیون اخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۲۴) بر خود بایسته می داند تا مراتب شکر و سپاس خود را از این گرامیان اعلام دارد:

- اساتید، گران قدر حوزوی که در عرصه های مختلف علمی و دینی، خوشه چین خرمن دانش آنان بوده و امدا را ایشان هستم.

- استاد بزرگوار راهنما، سرکار خانم دکتر اسداله زاده، که با تلاش ها و پیگیری های مجدانه، دلسوزانه همراه با صبر و دقت فراوان این تحقیق را هدایت و راهنمایی کرده و از نکته سنجی های عالمانه و سازنده ایشان در این اثر بهره برده ام.

- همچنین تشکر ویژه دارم از استاد ارجمند و مدیر محترم و همچنین معاونت پژوهش مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله علیها یاسوج و تمام کسانی که در این مدت به من منت نهادند و مرا راهنمایی نمودند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

همچنین تشکر می کنم از خانواده فداکارم که در تمام سختی ها مرا یاری می کنند. امیدوارم که این برگ سبز مقبول درگاه حق قرار گیرد.

تقدیم به:

تقدیم به ساحت مقدس و نورانی حضرت صاحب الامر و الزمان عجل الله تعالی

و بانوی دو عالم حضرت صدیقه کبری فاطمه زهرا سلام الله علیها

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خوارهران

چکیده:

زیارت ائمه اطهار علیهم السلام یکی از جلوه‌های عمیق عبودیت و پیوند معنوی انسان با ولایت الهی است که در بطن خود، آموزه‌های اخلاقی و تربیتی ژرفی نهفته دارد. با وجود اهتمام فراوان به جنبه‌های اعتقادی و فقهی زیارت، ابعاد اخلاقی و رفتاری آن در پژوهش‌های پیشین کمتر مورد واکاوی نظام‌مند قرار گرفته است. اهمیت این پژوهش از آن جهت است که جامعه امروز بیش از پیش نیازمند بازگشت به سرچشمه‌های اصیل معنویت و اخلاق دینی است؛ و زیارت، به عنوان یکی از مؤثرترین ابزارهای خودسازی و اصلاح اجتماعی، قادر است پیوند میان معرفت، ایمان و عمل را در زندگی مؤمنانه برقرار سازد. این عمل عبادی افزون بر بُعد عبودیت، کارکردی عمیق در تربیت اخلاقی و رفتاری فرد و جامعه دارد. با وجود جایگاه والای زیارت در آموزه‌های دینی، در پژوهش‌های گذشته، بیشتر بر جنبه‌های فقهی و اعتقادی آن تأکید شده و جنبه‌های تربیتی و اخلاقی آن کمتر مورد تحلیل منسجم قرار گرفته است. از این رو، پژوهش حاضر با عنوان «تبیین آموزه‌های اخلاقی - رفتاری زیارت ائمه اطهار علیهم السلام در زندگی انسان» به روش توصیفی-تحلیلی و بر پایه منابع کتابخانه‌ای، آیات قرآن، احادیث معصومان و آثار اندیشمندان اسلامی درصدد پاسخ به این مسئله است که زیارت چگونه می‌تواند الگوی اخلاقی و رفتاری مؤثر در زندگی فردی و اجتماعی انسان مؤمن باشد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که زیارت در بُعد فردی، موجب تقویت باورهای اعتقادی، افزایش توکل، توبه، خودشناسی، صبر، فروتنی، آرامش روانی و امید به آینده می‌شود؛ و در بُعد اجتماعی، روح همبستگی، نوع‌دوستی، رشد همدلی، مسئولیت‌پذیری و مقاومت در برابر ظلم و ناهنجاری‌ها، عدالت‌خواهی و استکبارستیزی را در میان مؤمنان تقویت می‌کند. بر این اساس زیارت در صورت معرفت‌محور بودن، یک نظام تربیتی و اخلاق‌ساز جامع به شمار می‌رود که می‌تواند در ارتقای فرهنگ دینی، انسجام اجتماعی و جهت‌دهی به رفتارهای فردی و جمعی نقش بنیادین ایفا کند.

کلیدواژه‌ها: آموزه، اخلاق، رفتار، رفتار دینی، زیارت ائمه اطهار، زندگی فردی، زندگی اجتماعی.

فهرست مطالب:

عنوان..... صفحه

مقدمه:..... ۱

فصل اول: کلیات تحقیق، مفاهیم و مبادی نظری بحث..... ۳

گفتار اول: کلیات تحقیق..... ۴

۱- بیان مساله..... ۴

۲- اهمیت و ضرورت..... ۵

۳- پیشینه تحقیق..... ۶

۴- سوالات تحقیق..... ۱۰

۵- اهداف تحقیق..... ۱۰

۶- روش تحقیق..... ۱۱

۷- ساختار و ساماندهی تحقیق..... ۱۱

۸- موانع و مشکلات تحقیق..... ۱۲

گفتار دوم: مفاهیم تحقیق..... ۱۲

۱- آموزه در لغت و اصطلاح..... ۱۲

۲- اخلاق در لغت و اصطلاح..... ۱۳

۳- زیارت در لغت و اصطلاح..... ۱۵

گفتار سوم: مبادی نظری ۱۷

- ۱- اهمیت زیارت در ادیان مختلف (به خصوص اسلام) ۱۷
- ۲- نقش زیارت در تقویت هویت ملی و مذهبی ۲۲
- ۳- اهمیت آموزه های اخلاقی در زندگی فردی و اجتماعی ۲۴
- حاصل مطلب ۲۶

فصل دوم: اثرات اخلاقی - رفتاری زیارت ائمه اطهار علیهم السلام در زندگی فردی انسان ۲۷

مقدمه ۲۸

گفتار اول: تاثیر زیارت در حیطه معرفتی - شناختی (ارتباط با خدا) ۲۹

- ۱- تقویت باورهای اعتقادی (خداشناسی) ۲۹
- ۲- افزایش توکل به خدا ۳۴
- ۳- توبه و دوری از گناه ۳۶

گفتار دوم: تاثیر زیارت در حیطه شخصیت فردی (ارتباط با خویشان) ۴۰

- ۱- مهربانی و نوع دوستی ۴۰
- ۲- صبر و استقامت ۴۴
- ۳- تواضع و فروتنی ۴۸
- ۴- قطع تعلقات دنیوی ۴۹
- ۵- آرامش روحی و کاهش اضطراب ۵۰
- ۶- ایجاد و تقویت امید به آینده روشن ۵۷

گفتار سوم: راهکارهای حفظ و تقویت تأثیر مثبت زیارت بر اخلاق فردی..... ۶۰

۱- حفظ و تداوم فضائل اخلاقی فردی پس از زیارت..... ۶۱

۲- مراقبت و محاسبه نفس..... ۶۵

۳- مطالعه و تفکر در مورد حقیقت وجودی خویش..... ۶۶

۴- رعایت آداب پیش از سفر زیارتی..... ۶۷

حاصل مطلب..... ۷۲

فصل سوم: اثرات اخلاقی- رفتاری زیارت ائمه اطهار علیهم السلام در زندگی اجتماعی انسان..... ۷۳

مقدمه..... ۷۴

گفتار اول: تأثیر زیارت در حیطه معرفتی- شناختی (ارتباط با خدا)..... ۷۴

۱- توحید مداری و برائت از مشرکین..... ۷۴

۲- ولایت مداری..... ۷۹

۳- تقویت باورمندی به معاد..... ۸۳

گفتار دوم: تأثیر زیارت در حیطه رفتار اجتماعی..... ۸۴

۱- همدلی و همبستگی..... ۸۴

۲- مسئولیت پذیری اجتماعی..... ۸۷

۳- کمک و یاری مظلومان..... ۹۳

۴- برائت از دشمنان و استکبار ستیزی..... ۹۸

گفتار سوم: راهکارهای حفظ و تقویت تأثیر مثبت زیارت بر رفتار اجتماعی..... ۱۰۴

۱- همنشینی با افراد صالح ۱۰۵

۲- برگزاری و شرکت در برنامه های فرهنگی و تربیتی در طول زیارت ۱۰۶

۳- کمک به ترویج فرهنگ صحیح زیارت و آداب آن ۱۱۳

حاصل مطلب: ۱۱۴

نتیجه گیری ۱۱۶

فهرست منابع ۱۱۸

ابن مسكويه رازى، احمد بن احمد (١٤٢٦ق)، *تهذيب الاخلاق وتطهير الاعراق*، تحقيق عماد هلالى، قم، طليعة النور.

ابن مشهدى، محمد بن جعفر (١٤١٩ق)، *المزار الكبير*، تحقيق و تصحيح جواد قيومى اصفهانى، قم، دفتر انتشارات اسلامى وابسته به جامعه مدرسين حوزه علميه قم.

ابن منظور، محمد بن مكرم (١٤٠٥ق)، *لسان العرب*، نشر ادب الحوزة.

ابوحيان اندلسى، محمد بن يوسف (١٤٢٠ق)، *البحر المحيط فى التفسير*، بيروت، دار الفكر.

احمدپور، مهدى (١٣٨٥ش)، *كتابشناخت اخلاق اسلامى*، قم، دفتر تبليغات اسلامى، معاونت پژوهشى، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامى، چاپ اول.

اسماعيلى يزدى، عباس (١٣٩٠ش)، *فرهنگ صفات (بايدها و نبايدهاى اخلاقى)*، قم، دليل ما.

امينى، عبدالحسين (١٣٨٥ش)، *آفاق محبت: به اهل بيت عصمت و طهارت*، ترجمه محمد باقر موسوى همدانى، تهران، نبا.

امينى نجفى، عبدالحسين (١٣٦٦ش) *الغدیر*، تهران، دار الكتب الاسلاميه.

بروجردى، محمد حسين (١٣٨١ش)، *امام على عليه السلام پيشواى زندگى*، قم، انتشارات بنياد پژوهشگاه علمى و فرهنگى نورالاصفياء، چاپ اول.

بحرانى، عبدالله بن نورالله (١٤٠٧ق)، *عوالم العلوم والمعارف والأحوال من الآيات والأخبار و الأقوال*، قم، مدرسه الإمام المهدى.

بستانى، فواد (١٣٧٥ش)، *فرهنگ ابجدى*، چاپ دوم، تهران، اسلامى.

برقى، احمد بن خالد (١٣١٧ق)، *المحاسن*، تحقيق حسيني، تهران، دار الكتب الاسلاميه.

بغوى، حسين بن مسعود (١٤٢٠ق)، *معالم التنزيل (تفسير بغوى)*، تحقيق عبدالرزاق مهدى، بيروت، دار احياء التراث العربى.

بلوچى، فرشته، توحيدى، امير (١٣٩٤ش)، *شرحى بر مناجات حضرت امير (عليه السلام)*، در مسجدكوفه، تهران: دليل ما.

- بهارى همدانى، محمد بن محمد (بى تا)، *تذکره المتقین*، تهران، نور فاطمه.
- تحریرى، محمد باقر (۱۳۸۹ش)، *جلوه های لاهوتی (شرحی بر زیارت جامعه کبیره)*، تهران، حر.
- تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد (۱۳۶۶ش)، *غرر الحکم و درر الکلم*، قم: مؤسسه بوستان کتاب.
- جباران، محمد رضا، *علم/اخلاق*، قم، سنابل، ۱۳۸۳.
- جزایری، محمدعلی (۱۳۸۸ش)، *دروس اخلاق اسلامی*، قم، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، چاپ دوم.
- جعفر بن محمد الصادق [امام ششم علیه السلام]، (۱۴۰۰ق). *مصباح الشریعہ*، بیروت، الاعلامی.
- جوادی آملی، عبدالله (۱۳۸۹ش)، *ادب فنای مقربان*، تحقیق محمد صفائی، قم، مؤسسه اسراء، چاپ هفتم.
- جیمز، ویلیام (۱۳۷۲ش)، *دین و روان*، ترجمه مهدی قائنی، تهران، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی.
- حداد عادل، غلامعلی (۱۳۸۵ش)، *فرهنگ برهنگی و برهنگی فرهنگی*، تهران: سروش.
- حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۱۲ق). *وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه*، قم، مؤسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ اول.
- حسکانی نیشابوری، عبیدالله بن عبدالله، (۱۴۳۵ه.ق)، *المستدرک علی الصحیحین*، دارالتأصیل، بیروت.
- حسینی شاه عبدالعظیمی، حسین بن احمد (۱۳۶۳ش)، *تفسیر اثناعشری*، تهران، انتشارات میقات، چاپ اول.
- حق شناس، حمیدرضا (۱۳۸۸ش)، *اخلاق اجتماعی در صحیفه سجادیه*، قم، دفتر عقل.
- حقى بروسوى، اسماعیل (بى تا)، *تفسیر روح البیان*، بیروت، دارالفکر .
- حیایی، علی (۱۳۸۱ش)، *فلسفه اخلاق*، تهران، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما.
- دادستان، پریخ (۱۳۸۳ش). *روان شناسی مرضی تحولی از کودکی تا بزرگسالی*، تهران، سمت.
- دیلمی، حسن بن محمد (۱۳۷۱ش)، *إرشاد القلوب*، قم، الشریف الرضی، چاپ اول.

راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۳۷۳ش)، *الذریعة إلى مکارم الشریعة*، تحقیق ابوالیزید عجمی، قم، الشریف الرضی، چاپ اول.

..... (۱۴۱۲ق)، *المفردات فی غریب القرآن*، بیروت، دارالعلم - الدار الشامیة، چاپ اول.

..... (۱۳۷۴ش)، *ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن*، تهران، مرتضوی.

رضایی اصفهانی، محمدعلی (۱۳۸۷ش)، *تفسیر قرآن مهر*، قم، انتشارات پژوهش های تفسیر و علوم قرآن.

رضی، محمد بن الحسین (۱۳۶۹ق)، *نهج البلاغة*، تحقیق سید کاظم محمدی و محمد دشتی، قم، انتشارات الإمام علیعلیه السلام، چاپ دوم.

رکنی یزدی، محمد مهدی (۱۳۶۳ش)، *نامه هدایت: مقدمه ای بر آشنایی با قرآن*، مشهد: آستان قدس رضوی.

زمخشری، محمود (۱۴۰۷ق)، *الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل*، بیروت، دارالکتب الاسلامی، چاپ سوم.

زحیلی، وهبة بن مصطفى (۱۴۲۲ق)، *التفسیر الوسیط*، بیروت، دارالفکر المعاصر.

سبحانی، جعفر (۱۴۲۷ق)، *بحوث فی الملل و النحل*، قم، مؤسسه امام صادق ۷.

..... (۱۴۲۵ق)، *رسائل و مقالات*، قم، مؤسسه امام صادق ۷، چاپ دوم.

سید قطب، قطب بن ابراهیم (۱۴۱۲ق)، *فی ظلال القرآن*، بیروت، دارالشروق.

سیوطی، عبدالرحمان بن ابی بکر (۱۴۰۴ق)، *الدر المنثور فی تفسیر المأثور*، قم، کتابخانه آیه الله مرعشی نجفی.

شهید اول، محمد بن مکی (۱۴۱۰ق)، *المزار*، تحقیق و تصحیح محمدباقر ابطحی اصفهانی، قم، مدرسه امام مهدی عجل الله تعالی.

شریف لاهیجی، محمد بن علی (۱۳۷۳ش)، *تفسیر شریف لاهیجی*، تهران، دفتر نشر داد، چاپ اول.

شیروانی، علی (۱۳۷۹ش)، *اخلاق اسلامی و مبانی نظری آن*، قم، دارالفکر، چاپ اول.

صاحب جواهر، محمدحسن، *جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام* ج ۳۵، ص ۴۳۰

صدوق، محمد بن علی (۱۴۰۴ق). *من لا يحضره الفقيه*، تحقیق غفاری، قم، نشر اسلامی.

..... (۱۴۰۴ق)، *عیون اخبار الرضا* علیه السلام، تصحیح حسین اعلمی، بیروت، مؤسسه الاعلمی.

..... (۱۴۰۵ق)، *الخصال*، تحقیق علی اکبر غفاری، قم، نشر اسلامی.

طباطبائی، محمدحسین (۱۴۱۷ق)، *المیزان فی تفسیر القرآن*، بیروت، مؤسسه الاعلمی.

طباطبائی یزدی، محمدکاظم (۱۴۳۰ق)، *العروة الوثقی*، مشخصات نشر : قم: موسسه السبطين عليهم السلام العالمیه.

طبرسی، حسن بن فضل (۱۳۷۰ش). *مکارم الأخلاق*، چاپ چهارم، قم، شریف رضی.

..... (۱۳۷۷ش)، *تفسیر جوامع الجامع*، تحقیق ابوالقاسم گرجی، تهران، انتشارات دانشگاه.

طبرسی، علی بن حسن (۱۴۱۸ق)، *مشکاة الانوار*، تحقیق مهدی هوشمند، قم، دارالحديث.

طرطوشی، محمد بن ولید (۱۴۱۵ق)، *سراج الملوك*، تحقیق صالح نعمان صالح، ریاض، دارالعاذریة للطباعة و النشر، چاپ اول.

طریحی، فخرالدین بن محمد (۱۳۷۵ش)، *مجمع البحرين*، تهران، مرتضوی، چاپ سوم.

طوسی، محمد بن حسن (۱۴۱۴ق)، *الامالی*، قم، دارالثقافه.

طوسی، محمد بن حسن (بی تا)، *التبیان فی تفسیر القرآن*، تحقیق احمد حبیب قصیر عاملی، بیروت، دار احیاء التراث العربی.

..... (۱۴۰۷ق)، *تهذیب الاحکام*، تحقیق سیدحسن موسوی خراسان، تهران، دارالکتب الاسلامیه.

العروسی الحویزی عبد علی بن جمعة (۱۴۱۵ق)، *تفسیر نور الثقلین*، چاپ: چهارم، قم، اسماعیلیان.

غزالی، محمد بن محمد (بی تا)، *میزان العمل*، قاهره، دارالمعارف.

فراهیدی، خلیل بن احمد (۱۴۱۰ق)، *کتاب العین*، قم، انتشارات هجرت، چاپ دوم.

فخر رازی، محمد بن عمر (۱۴۲۰ق)، *التفسیر الکبیر (مفاتیح الغیب)*، بیروت، دار احیاء التراث العربی.

فضل الله، سید محمد حسین (۱۴۱۹ق)، *تفسیر من وحی القرآن*، بیروت، دارالملاک.

فیض کاشانی، شاه مرتضی (۱۳۷۶ش)، *المحجۃ البیضاء*، تحقیق غفاری، قم، نشر اسلامی.

..... (۱۴۰۶ق)، *الوافی*، تحقیق ضیاء الدین، اصفهان، مکتبه الامام امیرالمؤمنین.

..... (۱۴۲۳ق)، *الحقائق فی محاسن الأخلاق*، قم، دارالکتاب الإسلامی، چاپ دوم.

فیومی، احمد بن محمد (بی تا)، *المصباح المنیر*، بی جا، دارالفکر.

قمی، علی بن ابراهیم (۱۳۶۷ش)، *تفسیر القمی*، قم، دارالکتاب، چاپ چهارم.

قرائتی، محسن (۱۳۸۰ش)، *راز نماز (برای جوانان)*، تهران، مرکز فرهنگی درسهای از قرآن.

..... (۱۳۸۸ش)، *تفسیر سوره لقمان*، تهران، مرکز فرهنگی درسهای از قرآن.

کارل، الکسیس (۱۳۸۷ش)، *راه و رسم زندگی*، ترجمه پرویز دبیری، اصفهان، مهرافروز.

..... (۱۳۷۷ش)، *نیایش*، ترجمه علی شریعتی، تهران، الهام.

کبیر مدنی، سیدعلیخان بن احمد (۱۴۰۹ق)، *ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین*، تصحیح: محسن حسینی امینی، قم، دفتر انتشارات اسلامی.

کعبی، علی موسی (۱۴۳۰ق)، *الامام موسی بن کاظم علیه السلام سیره و تاریخ*، قم: مرکز الرساله.

کفعمی، ابراهیم بن علی (۱۴۱۵ق)، *البلد الامین و الدرع الحصین*، بیروت، مؤسسه الأعلمی للمطبوعات.

کلینی، محمد بن یعقوب (۱۴۰۷ق)، *الکافی*، تصحیح علی اکبر غفاری، تهران، دارالکتب الإسلامیه، چاپ چهارم.

گلمن، دانیل (۱۳۸۳ش). *هوش هیجانی*، ترجمه نسرين پارسا، رشد.

گیلانی، عبدالرزاق (۱۴۰۷ق)، *مصباح الشریعه و مفتاح الحقیقه*، تهران، دارالکتب الإسلامیه، چاپ چهارم.

مامقانی، عبدالله (۱۳۸۵ش)، *مرآة الکمال لمن رام درک مصالح الأعمال*، قم، دلیل ما، چاپ پنجم.

..... و فضلی، علی (۱۳۸۸ش)، *سراج الشیعه در آداب شریعت*. قم: رسالت یعقوبی.

مجلسی، محمدباقر (۱۴۰۳ق)، *بحار الأنوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار*، تحقیق محمدباقر بهبودی، بیروت، دار إحياء التراث العربی، چاپ اول.

محسنی، منوچهر (۱۳۷۵ش)، *مفاهیم کلیدی جامعه شناسی*، تهران، آوای نور.

محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۹ش)، *شرح زیارت جامعه کبیره یا تفسیر قرآن ناطق*، تهران، مؤسسه علمی فرهنگی دارالحديث.

مدنی، علیخان بن احمد (۱۴۰۹ق)، *ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین علیه السلام*، قم، مؤسسه النشر الإسلامی، چاپ اول.

مصباح، محمدتقی (۱۳۸۰ش)، *اخلاق در قرآن*، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس سره.

مصطفوی، سیدحسن (۱۴۱۷ق)، *التحقیق فی کلمات القرآن الکریم*، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ اول.

مطهری، مرتضی (۱۳۷۳ش). *گفتارهای معنوی*، تهران، صدرا، چاپ چهاردهم.

..... (۱۳۸۹ش). *مجموعه آثار*، قم، صدرا.

..... (۱۳۷۸). *حماسه حسینی*، تهران: صدرا.

معین، محمد (۱۳۸۸ش)، *فرهنگ معین*، تهران، امیرکبیر.

مقرم، عبدالرزاق (۱۴۲۴ق)، *مقتل الحسین للمقرم*، قم: آل علی (علیه السلام).

مکارم شیرازی و همکاران، ناصر (۱۳۸۱ش)، *آیات ولایت در قرآن*، قم، نسل جوان.

..... (۱۳۷۴ش)، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الإسلامیة، چاپ اول.

میبدی، احمد بن ابی سعد (۱۳۷۱ش)، کشف الاسرار وعدة الابرار (تفسیر خواجه عبدالله انصاری)، تحقیق علی اصغر حکمت، تهران، انتشارات امیرکبیر.

موسوی اصل، سیدمهدی (۱۳۸۲ش)، روان شناسی و دین، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس سره.

خامنه ای، سیدعلی (رهبر معظم انقلاب)، (۱۳۹۰ش). صحیفه حج، تهران، مشعر.

.....، نرم افزار حدیث ولایت، بیانات و مکتوبات.

..... (۱۳۸۵/۱/۶)، بیانات رهبر معظم انقلاب/اسلامی، دیدار عمومی بسیجیان.

موسوی خمینی، سیدروح الله (۱۳۷۶ش)، چهل حدیث، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قدس سره.

..... (۱۳۸۷ش)، صحیفه امام، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

نجاتی، محمدعثمانی (۱۳۸۱ش)، قرآن و روان شناسی، مشهد، آستان قدس رضوی.

نراقی، مهدی (۱۳۶۰ش)، جامع السعادات، بیروت، مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، چاپ چهارم.

نصیرالدین طوسی، محمد بن محمد (۱۴۱۳ق)، اخلاق ناصری، تهران، علمیه اسلامیة، چاپ اول.

نوری، حسین بن محمد تقی (۱۴۰۸ق)، مستدرک الوسائل، بیروت: موسسه آل البيت.

فهرست مقالات و پایان نامه ها

احمدی، محمدرضا، ۱۳۸۸، بررسی ابعاد روان شناختی مناسک حج و اثربخشی آن بر سطح دین داری و سلامت

روانی حجاج، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس سره.

اسحاقی، حسین، جرعه های رسالت: ارمغانی از دروازه های نبوی صلی الله علیه و آله وسلم، تهران: مشعر، ۱۳۸۵.

اسداله زاده خارکن، زینب (۱۴۰۴ش)، کاربرد توحید نظری و عملی در زندگی انسان با تأکید بر روایات تفسیری

اهل بیت (علیهم السلام)، رساله سطح چهار، مرکز تربیت مدرس صدیقه کبری سلام الله علیها، قم.

اکبری، محمود. (۱۳۹۵)، *کارکردهای فرهنگی و اجتماعی زیارت. مجموعه مقالات همایش ملی زیارت*، فرهنگ

و سبک زندگی. مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی.

پهلوانی، هاجر و بهروز دولتشاهی (۱۳۸۰ش)، *مقاله نقش زیارت در سلامت روانی افراد*، تهران، دانشگاه تهران.

تبرایی، رامین (۱۳۸۷ش)، *بررسی رابطه بین جهت گیری مذهبی و سلامت روان در معلمان شهر تهران*، قم،

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس سره.

جان بزرگی، مسعود (۱۳۷۸ش)، *بررسی اثربخشی روان درمانگری کوتاه مدت آموزش خود درمانگری با و بدون*

جهت گیری مذهبی اسلامی بر مهار اضطراب و تنیدگی، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.

حسینی، داود (۱۳۹۷ش)، *نقش زیارت در تربیت عبادی زائر، فصلنامه فرهنگ زیارت*، دوره ۹، شماره ۳۷.

راثی، مهدی (۱۳۸۲ش)، *رابطه گرایش دینی با عزت نفس و خودکارآمدی در دانش آموزان شهر تبریز*، پایان نامه

کارشناسی ارشد، تبریز، دانشگاه تبریز.

شربتیان، محمدحسن (۱۳۷۸ش)، *تأملی بر مبانی اجتماعی و فرهنگی زیارت*، مجموعه مقالات هم اندیشی زیارت،

قم، مشعر.

طباطبایی، سیدمهدی، *معنای زیارت*، فصلنامه فرهنگ زیارت، دوره ۵، شماره ۱۸، ص ۴۶.

عارفیان، عبدالحمید (۱۳۸۱ش)، *از شور عاشورا تا پیام های حسینی*، نشریه کوثر، شماره ۵۲، ص ۳-۷.

فاکر میبدی، محمد (۱۳۹۳ش)، *تأملی در اصالت متن زیارت جامعه کبیره*، دوفصلنامه علمی پژوهشی حدیث

پژوهی، شماره ۱۱، ص ۸۶.

قاسم‌نژاد، حسین (۱۳۸۷ش)، *پیشینه زیارت در آموزه‌های دینی ایرانیان*، مجموعه مقالات هم‌اندیشی زیارت، تهران.

کرباسیان، ملیحه (۱۳۸۴ش)، *تداوم برخی آیینهای کهن سوگواری در ایران امروز*، نامۀ انجمن، تهران.
مجدتیموری، میرمحمدولی (۱۳۸۰ش)، *مراسم مذهبی؛ عبادات و مکان‌های دینی و بهداشت روان*، پگاه حوزه، ش ۱۳.

میردر یکونی، رحیم (۱۳۸۶ش)، *الگوها و نظریه‌های عمده بهداشت روانی*، نشریه معرفت، س ۱۶، ش ۱.
هرگنهان، بی. آر و میتو اچ، السون (۱۳۷۶ش)، *مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری*، ترجمه علی اکبر سیف، تهران، دوران.

